

Fővárosi Ítéltábla

Az ügy száma:	2.Kf.700.051/2025/13.
A felperes:	felperes (felperes címe)
A felperes képviselője:	Ügyvédi Iroda1 (felperesi képviselő címe, eljáró ügyvéd: dr. Ikanov Gábor)
Az alperes:	Honvédelmi Minisztérium (1055 Budapest, Balaton utca 7-11.)
Az alperes képviselője:	dr. Chovan Krisztina kamarai jogtanácsos
A per tárgya:	kártérítés és sérelemdíj megfizetésével összefüggő közigazgatási jogvita
A fellebbezést benyújtó fél:	alperes (49. sorszám alatt)
A csatlakozó fellebbezést benyújtó fél:	felperes (4. sorszám alatt)
A fellebbezéssel támadott határozat:	Fővárosi Törvényszék - 49.K.700.177/2023/44. számú végzéssel javított és 49.K.700.177/2023/50. számú kiegészítő ítélettel kiegészített - 49.K.700.177/2023/43. számú ítélete

Ítélet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett részét megváltoztatja és a perköltség összegét 1.682.750 (egymillió-hatszáznyolcvankétezer-hétszázötven) forintra felemeli. Ezt meghaladóan az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 155.750 (százötvenötezer-hétszázötven) forint másodfokú perköltséget.

A fellebbezési illetéket, valamint a csatlakozó fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

A fellebbezés alapjául szolgáló tényállás

[1] Az igénye felmerülésekor honvédelmi alkalmazott és 130-150 kg testsúlyú felperes 2007. július 1. napjától a állami szerv központban és jogelődjeinél műtősség munkakörben teljesített szolgálatot, amelynek keretében rendszeresen magatehetetlen, gyakran nagy testsúlyú betegek műtéttel összefüggő – időnként egyedül történő – mozgatását, emelését is végezte. A felperes derékpanaszai és ezzel összefüggő betegségei, így gerinccsatorna szűkülete, a panaszaira kapott konzervatív kezelése, testsúlya a foglalkozásegészségügyi vizsgálat során ismert volt. A munkaköri alkalmassági vizsgálatain a felperes – ugyanazon üzemorvosnál korlátozás nélkül alkalmas minősítést, majd 2018. június 8. napján kelt munkaköri alkalmassági véleményében 2019. március 31. napjáig egyéb korlátozás nélkül alkalmas minősítést kapott. A felperes 2019. január 17. napján műtét során rossz mozdulat közben súlyos baleset-szerű tüneteket tapasztalt, amelyek kiváltó okaként később kiszakadt gerincsérvet diagnosztizáltak nála és idegsebészeti műtétet hajtottak végre rajta. A rehabilitációját követően a felperes 2019. július 3. napján műtősség munkakörre nem alkalmas minősítést kapott. A katonai munkavédelmi hatóság a 2019. augusztus 14. napján kelt, határozat1 számú minősítő határozatával a felperes betegségét foglalkozási megbetegedésként ismerte el, majd az alperes társadalombiztosítási szerve a 2019. szeptember 18. napján kelt határozat2 számú határozatával a felperes foglalkozási megbetegedését elismerte. A felperes 2019. december 1. napjáig ügyeleti beosztásban (diszpécser) dolgozott. Szakértői Bizottság a 2020. február 14. napján kelt elsőfokú szakvéleményében (a továbbiakban: Szakértői Bizottság szakvéleménye) a felperes össz-szervezeti egészségkárosodásának mértékét 58 %-ban, míg az egészségi állapotát 42 %-ban állapította meg, egyúttal a foglalkozási megbetegedésből eredő egészségkárosodásának mértékét 35 %-ra értékelte, egyben rögzítette, hogy az egészségkárosodás túlnyomóan foglalkozási megbetegedés, mely legkorábban 2019. január 1. napjától véleményezhető. A felperes kérésére előzetes bizonyítás keretében eljáró igazságügyi orvosszakértő 2021. január 18. napján száml sorszám alatt igazságügyi orvosszakértői lelet és véleményt állított ki (a továbbiakban: Szakvélemény I.), amelyre támaszkodva a felperes a honvédelmi alkalmazottak jogállásáról szóló 2018. évi CXIV. törvény (a továbbiakban: Hajtv.), valamint a honvédelmi alkalmazott és a honvédelmi szervezet kártérítési felelősségéről, valamint a honvédelmi alkalmazott fegyelmi felelősségéről szóló 4/2021. (I. 18.) HM rendelet (a továbbiakban: HM rendelet) alapján kártérítés és sérelemdíj iránti igényt nyújtott be. Az elsőfokú szerv felkérésére a korábban is eljáró igazságügyi orvosszakértő 2022. június 22. napján elkészítette a szám2 ügyszámú igazságügyi orvosszakértői vizsgálati lelet és véleményét (a továbbiakban: Szakvélemény II.).

[2] Az elsőfokú szerv a 2022. október 6. napján kelt, határozat3 számú határozatában a felperes kártérítési kérelmének jogalapját 50-50 %-os kármegosztás alkalmazásával találta megállapíthatónak, és részére ápolási és gondozási költsége, háztartási kisegítő költsége, gyógyszer és gyógykészítmény költsége, gyógyászati segédeszköz költsége, háztartási kisegítő költségjáradék, jövedelemveszteség jogcímenen kártérítést állapított meg. Sérelemdíj jogcímén az igényelt 8.000.000 forint helyett 1.000.000 forintot állapított meg. Továbbá a megállapított összegek késedelmi kamat fizetéséről is rendelkezett. Döntését a Hajtv. 4. § (1) bekezdésére, valamint a Munka Törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a

továbbiakban: Mt.) 166. § (1)-(2) és 167. § (1)-(2) bekezdéseire alapította. A felperes fellebbezésére eljáró alperes a 2022. december 13. napján kelt határozat⁴ számú határozatában az elsőfokú határozatot ugyanezen jogszabályi alapon helybenhagyta és a fellebbezést elutasította.

A felperes keresete, az alperes védírata

[3] A felperes többször módosított keresetében az alperes által már megfizetett összegeken felül elsődlegesen további 11.000.000 forint sérelemdíj, ápolási és gondozási többletköltség címén 5.203.925 forint, háztartási kisegítő többletköltsége címén 8.428.700 forint, gyógyszer többletköltség címén 1.022.000 forint, gyógyászati segédeszköz többletköltsége címén 289.870 forint, keresetveszteség címén 9.886.719 forint, gondozási többletköltség címén véghatáridő nélkül 69.750 forint/hó, háztartási kisegítő többletköltsége címén véghatáridő nélkül 126.000 forint/hó, gyógyszer többletköltség címén véghatáridő nélkül 15.000 forint/hó, jövedelempótló kártérítési járadék címén véghatáridő nélkül bruttó 298.441 forint/hó megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Másodlagosan egyes jogcímenek kisebb összegű kártérítési és sérelemdíj iránti igényét jelölte meg, továbbá ezek összegek után késedelmi kamat, továbbá perköltség megfizetését kérte. Kifogásolta az alperes által alkalmazott 50-50%-os kármegosztást. Az alperes a kereset elutasítását kérte.

Az elsőfokú bíróság ítélete

[4] Az elsőfokú bíróság kijavított és kiegészített ítéletében az alperes határozat⁴ számú határozatát az elsőfokú szerv határozat³ számú határozatára is kiterjedően megváltoztatta, és megállapította, hogy a felperes foglalkozási megbetegedéseért a foglalkoztató 100 %-ban felel. Kötelezte az alperest, hogy az általa megfizetett, illetve kifizetésre kerülő összegeken felül fizessen meg a felperes részére sérelemdíj címén 2.500.000 forintot; ápolási és gondozási többletköltség címén 2.507.036 forintot; háztartási kisegítő többletköltsége címén 2.129.999 forintot; gyógyszer többletköltség címén 137.000 forintot; keresetveszteség címén 9.886.719 forintot; valamint ezen összegek után különböző időpontoktól számított késedelmi kamatot. Kötelezte továbbá az alperest, hogy gyógyászati segédeszköz többletköltsége címén fizessen meg a felperesnek 10.470 forintot, valamint járadék-szerűen véghatáridő nélkül minden hónap 10. napjáig előre esedékesen gondozási többletköltség címén havi 46.020 forintot, háztartási kisegítő többletköltsége címén 2025. december 31. napjáig – a megállapított havi 7.500 forinton felül – havi 38.520 forintot, 2026. január 1. napjától pedig havi 46.020 forintot, jövedelempótló járadék címén havi br. 298.441 forintot. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte továbbá az alperest, hogy fizessen meg a felperes részére 1.270.000 forint perköltséget.

[5] Ítéletének indokolásában a rögzítette, hogy az alperes eljárását a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 4. § (7) bekezdés 4. pontja, valamint 5. § (4) bekezdése alapján – figyelemmel az 1/2022. (VI. 08.) KK véleményben foglaltakra is – megelőző eljárásnak kellett tekinteni, amely során a honvédelmi szervezet felelőssége (ekként a felperest ért kár, annak foglalkoztatási jogviszonnyal való összefüggése, valamint az e kettő közti okozati összefüggés) nem volt vitatott. A kármegosztás

alkalmazhatósága vizsgálata során a Hajtv. 4. § (1), az Mt. 166. § (1)-(2), 167. § (1)-(2) bekezdései, valamint a Munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Munkavédtv.) 50. §-a és 54. §-a felhívásával megállapította, hogy a felperes nem éves rendszerességgel foglalkozás-egészségügyi vizsgálatain (2014. évben 140-150 kg körüli) testsúlya ismert volt, ennek ellenére a munkakörére való alkalmassága minden alkalommal (2018. évben is) korlátozás nélkül került megállapításra. A foglalkozás-egészségügyi vizsgálatok megszervezésére köteles alperes nem bizonyította állítását, miszerint az általa megjelenésre felhívott felperes rendszeresen nem jelent meg a foglalkozás-egészségügyi vizsgálatokon. A nyilvánvaló túlsúly értékelése a foglalkozás-egészségügyi vizsgálat alkalmával nem maradhatott volna el, és a munkavállaló csak olyan munkával bízható meg, amelynek ellátására egészségileg alkalmas. Idézte a felperes vizsgálatát végző üzemorvos 2019. április 12. napján kelt nyilatkozatát, mely szerint a hasonló dolgozók alkalmatlanná nyilvánítása a kórház működőképességét veszélyeztetné, és amely utalt a felperes évek során kialakult, végül idegsebészeti beavatkozást szükségessé tevő betegségére. Ebből arra következtetett, hogy a munkáltató a felperes egészségi állapotának ismeretében állapította meg korlátozás nélkül a munkakörre való alkalmasságát. Rámutatott, hogy a Szakvélemény II. szerint a felperes esetében tartós elhízással kapcsolatos ok-okozati összefüggés a baleset-szerűen bekövetkezett porckorong-kiszakadással összefüggésben nem véleményezhető, a sorsszerű gerincállapotok okozta állapot súlyosbodás mértéke és a kórlefolyás pontosan nem mondható meg. Ezért megállapította, hogy a megelőző eljárásban a felperes túlsúlyára, valamint munkaköri alkalmassági vizsgálatok elmulasztására a kármegosztás körében az alperes alaptalanul hivatkozott. A felperes veleszületett gerinccsatorna-szűkületével kapcsolatban megállapította, hogy a felperes orvosi dokumentációja már 2007. évtől – majd 2010. és 2014. években – tartalmazta a panaszait, az esetében felállított diagnózist és konzervatív kezelési terápiát, amelyre minden esetben a munkáltató egészségügyi intézmény keretében került sor. Abból, hogy 2019. január 17. napján képalkotó vizsgálat nélkül egyből a felperesnél korábban alkalmazott infúziós kezelést kezdték alkalmazni, szintén arra lehet következtetni, hogy a munkáltató tudott a korábbi panaszairól és annak – addig bevált – kezelési módjáról is. A Szakvélemény II. szerint is a felperes rosszullétei a munkáltató számára ismertek voltak. Így a munkáltató a felperest – tudatában az állapotának – hagyta tovább dolgozni. A Szakvélemény II.-ben továbbá megállapításra került, hogy a felperes munkahelyi tartós fizikai megterhelése döntő és túlnyomórészt képez a 2019. januári igen súlyos állapotváltozásban. Így a felperes meglévő veleszületett rendellenességére történő hivatkozást is alaptalannak találta. A munkáltatói kockázatértékelés elvégzéséből sem következik a kármegosztás feltételeinek fennállása. Az alperes nem igazolta, hogy a kockázatértékelés munkavégzés során betartandó részét a felperessel megismertette, annak betartását pedig megkövetelte. A műtősség által még önállóan megemelhető súlyú beteg egyéni megítélés alá eshet. Az alperes az általánosság szintjén hivatkozott a védőeszköz (gerinctámasztó öv), valamint az áthúzólap alkalmazásának hiányára, azok biztosítását nem igazolta. A 2019. április 12. napján kelt üzemorvosi nyilatkozat rögzítette, hogy a felperes túlsúlya miatt derékvédő használata nem volt kivitelezhető, azonban a felperes hivatkozott annak használatára. Mindezekre tekintettel kártérítési, valamint sérelemdíj iránti igény elbírálása tekintetében kármegosztásnak nem találta helyét, ezért arra jutott, hogy az alperes a felperes – ún. fáradásos – foglalkozási megbetegedéséért teljes mértékben felel. Ezt követően az egyes kártérítési jogcímeken igényelt összegek megalapozottságát vizsgálta és ezzel összefüggő döntését indokolta.

[6] A sérelemdíj iránti igény tekintetében rögzítette, hogy a felperes a megelőző eljárás során igényelt összeghez képest magasabb sérelemdíjat nem érvényesíthet. Megállapította, hogy a foglalkozási megbetegedés következtében sérült a felperes testi épséghez, egészséghez való joga, és az ahhoz közvetlenül kapcsolódó egyéb személyiségi

jogai, például a teljes családi és társadalmi élethez, valamint a munkához való joga, amely alapot teremt a sérelemdíj iránti igény érvényesítésére. A Szakvélemény II. alapján a felperes a balesetszerű állapotromlása és az ennek következtében szükségessé váló műtétje következtében – az ítélelhozatalakor is fennállóan – gondozásra szorult, hónapokig különböző mértékben a háztartási munkában akadályozott volt, s a munkakörének ellátására is képtelenné vált, foglalkoztatására rehabilitációs munkakörben került sor. Mérlegelése során kiemelte, hogy a felperes 41 éves volt a baleset-szerű állapotromlásakor, és a baleseti/foglalkozási eredetű egészségkárosodásából 35 % mértékű egészségkárosodása alakult ki. Az élettársa tanúvallomása szerint a felperes életvidám volt, aki aktív életet élt, rendszeresen járt horgászni és vadászni, és a barátaival is szervezett közös programokat, ugyanakkor állapotváltozását követően nem járt el, zárkózottabb lett, a barátai elmaradoztak. A szakértői vélemények szerint a felperes egészségi állapota a hátralévő életében jelentősen korlátozza a szabadidős tevékenységei folytatását. Az egészségkárosodását megalapozó tünetek jellege és súlyossága a párkapcsolatában, a szexuális örömszerzésében, a párjával szabadidős kötetlen programok szervezésében és élményt nyújtó eltöltésében is akadályozza, sok esetben ezeket ellehetetleníti. E körben értékelte a gyermekvállalási szándékot is. A felperes állapotának javulásával nem lehet számolni, a másodlagos gerinc és alsó végtagi kopásos folyamatok állapotrosszabbodásban, magasabb %-os összegű egészségkárosodásban fognak megmutatkozni. Figyelemmel volt a felperes foglalkozási megbetegedés következtében kialakult állapotában konkrétan fellépő testi és lelki következményekre, az egészségkárosodás mértékére, az ebből eredő lehangolt lelki állapotra, felperes véglegesen megváltozott életviszonyaira. E körben fokozott súllyal értékelte a felperes állapotromlásakor – még aktív dolgozó – életkorát és az annak következtében megállapított baleseti eredetű munkaképesség csökkenését, amely a jövőben a munkavállalás során a választási lehetőségeit jelentős mértékben korlátozza. Mérlegelte azt is, hogy Szakvélemény II. szerint a felperest a kórházból fennjáró állapotban bocsátották el, önállóan, segédeszköz nélkül közlekedett, fájdalma nem volt. A hévízi gyógykezelés hatására a felperes nyaki és ágyéki gerinc mozgásai javultak, fájdalma csökkent és a járása is javult, jó általános, ápolási tevékenységet nem igénylő állapotban került sor az otthonába bocsátására, melyet a tanú is megerősített. A per során csatolt, külön peres eljárásban keletkezett újabb szakértői vélemény (a továbbiakban: Szakvélemény III.) állapotromlást nem állapított meg esetében. Mindezek alapján az alperes által megállapított sérelemdíj összegét elégtelennek, míg annak felperes által megjelölt összegét eltúlzottnak találta és a kár bekövetkeztekori értékviszonyok figyelembevételével további 2.500.000 forintot állapított meg.

[7] A pertárgyértéket 24.811.306 forintban, a felperest megillető összeget 21.766.996 forintban, így a felperes pernyertességének arányát 87,7 %-ban, az alperes pervesztességének (helyesen pernyertességének) arányát 22,3 %-ban (helyesen 12,3%-ban) állapította meg. A felperes által felszámított perköltséget a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 78. § (1), 81. § (2) és 83. § (1) bekezdéseiben foglaltakra figyelemmel, a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet (a továbbiakban: IM rendelet) 2.§ (2) bekezdése alapján, az alperesi kérelem figyelembevételével mérsékelt összegben állapította meg. Az ügyben 8 tárgyalás megtartásra került sor, melyek mindegyikén megjelent a felperes jogi képviselője, de hosszas perbeli bizonyítás lefolytatására nem került sor, a per tárgyalásának elhalasztását más szerv adatszolgáltatása, valamint a társadalombiztosítási perben indítványozott szakvélemény beszerzése indokolta, vagyis érdemi eljárási cselekmény ezen halasztások során a felek oldalán nem merült fel. A megjelölt 25.000 forint/óra + „ÁFA” (általános forgalmi adó) óradíjat alapul véve – tekintettel a pernyertesség- pervesztesség arányára is – összességében 40 munkaórát és ennek megfelelően „1.000.000 + ÁFA” perköltséget talált a jogi képviselő által kifejtett tevékenységgel arányban állónak figyelemmel arra is, hogy a

keresetlevéleben előadottak jelentős része a jogi képviselő által a megelőző peres eljárás során kidolgozásra került.

A fellebbezés, a csatlakozó fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelmek

[8] Az alperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet megváltoztatásával a felperes keresetének elutasítását; másodlagosan annak megállapítását, hogy a felperes foglalkozási megbetegedéseért a munkáltató 70%-ban felel, így 70-30%-os kármegosztás alkalmazását, ezért az alperesi határozatban megállapított összegeken felül a sérelemdíj 400.000 forintra, valamint a kártérítési összegeknek ápolási és gondozási költség címen 35.000 forintra, háztartási kisegítő költsége címen 77.000 forintra, háztartási kisegítő költségjáradék címen havi 10.500 forintra, gyógyszer és gyógyszerkészítmény költsége címen 39.200 forintra, gyógyászati segédeszköz költsége címen 49.000 forintra, jövedelemvesztés címen 399.557 forintra leszállítását; harmadlagosan a foglalkozási megbetegedésért a felperes közrehatása arányának mérlegeléssel való megállapítását, és ehhez mérten kármegosztást alkalmazva a kártérítés mértékének megállapítását azzal kérte, hogy a sérelemdíj összege a már kifizetett összegben felül legfeljebb 1.000.000 forint legyen; negyedlegesen az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítását kérte.

[9] Az elsődleges, másodlagos, harmadlagos fellebbezési kérelme kapcsán a Kp. 78. §-a, a Pp. 279. §-a, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:52. § (3) bekezdése, valamint az Mt. 166-167. §-ai megsértésére, negyedleges fellebbezési kérelme tekintetében a Kp. 84. § (2) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 346. § (5) bekezdésének sérelmére hivatkozott. Előadta, hogy az elsőfokú bíróság helytelenül értékelte az alperesi határozatban, a védiratban és a per során tett nyilatkozataiban kifejtetteket. Az Mt. 166. § (2) bekezdés a)-b) pontjai és 167. § (1)-(2) bekezdései idézésével rámutatott, hogy a következők szerint részben mentesül a felelősség alól: (1) A felperesnél fennállt az általa már korábban is ismert genetikai hajlam, a veleszületett gerinccsatorna szűkület, amely sorsszerű megbetegedés. (2) A felperes kóros túlsúlyát többszöri orvosi javaslat ellenére sem próbálta a balesete előtt csökkenteni, noha kórházi dolgozóként az ehhez szükséges segítség munkahelyén igénybe vehető lett volna. (3) A felperes túlsúlyából adódóan nem tudta használni az előírt és biztosított egyéni védőeszközt, a gerinctámasztó övet. (4) A felperes a munkavégzésére előírt biztonsági rendszabályokat, tilalmakat figyelmen kívül hagyta, különös tekintettel az egyedül emelés tilalmára és a betegmozgató segédeszköz alkalmazásának mellőzésére. (5) A kötelezően előírt munkaalkalmassági vizsgálatok kihagyása miatti együttműködési kötelezettség elmulasztása. Önmagában az a tény, hogy a felperest a munkáltató kórházban kezelték, orvostikai és adatvédelmi szempontok miatt nem jelenti azt, hogy a munkáltató tudomással bírt munkaalkalmasság szempontjából kockázatot jelentő eseményekről. (6) A Szakértői Bizottság szakvéleménye értelmében a felperes 58%-os összegésszégromlásának csak 35%-a ered foglalkozási megbetegedéséből, míg 23%-a nevezett tápláltsági zavaraival és egyéb sorsszerű megbetegedéseivel összefüggő. E körben idézte és értelmezte a munkáltatónak a munkavállaló egészségi állapotában bekövetkezett károkért fennálló felelősség egyes kérdéseiről szóló 1/2018. (VI. 25.) KMK vélemény (a továbbiakban: KMK vélemény) I/1-3., II/1-5., III/1-2. és 4-5. pontjaiban foglaltakat, valamint a Munkajogi Döntvénytár 1999-2007. II. 383. és 385. pontjait. Kifejtette, hogy a foglalkozási megbetegedéskénti minősítés társadalombiztosítási szempontból bír jelentőséggel, és nem jelenti a honvédelmi szervezet kártérítési felelősségének fennállását, ezért nincs jelentősége a

munkavédelmi hatóságok állásfoglalásának és a társadalombiztosítási szervek döntésének. Ezen döntések nem bizonyítják és nem cáfolják a munkavállaló megbetegedésének tisztán foglalkoztatási jellegét, az okozati összefüggést, illetve a munkáltató kártérítési felelősségét. A HM HF foglalkozási megbetegedésnek minősítette a felperes esetét és kizárta a balesetkénti minősítését. Határozatát pedig a kirendelt igazságügyi orvosszakértő megállapításaira alapozta.

[10] A sérelemdíj tekintetében a Ptk. 2:52. § (3) bekezdése és a Ptk. kommentárirodalom („Nagykommentár”) ehhez fűzött magyarázata idézésével előadta, hogy a sérelemdíj mértékének megállapítása során mérlegelendő a jogsértés súlya, ismétlődő jellege, a felróhatóság mértéke, a jogsértésnek a sértettre és környezetére gyakorolt hatása; elkerülendő a sérelemdíj büntető kártérítésként, magánjogi büntetésként felfogása. Az elsőfokú bíróság a sérelemdíj eltúlzott összegének megállapításakor nem vagy nem kellő súllyal vette figyelembe a következőket: (1) A felperesnek már korábban is voltak gerincproblémái, amellyel kezelték. (2) Kezelőorvosai jelezték, hogy túlsúlya negatív hatással van gerincbántalmaira. (3) A felperes gerinccsatorna szűkületéről a munkáltatónak tudnia nem kellett, az vizsgálattal nem kimutatható. (4) A felperes sorsszerű megbetegedése és jelentős túlsúlya a működési körén kívül eső ok, figyelembe véve azt is, hogy az emelések során kötelező a biztosított volt az egyéni védőeszköz használata, amelyet a felperes nem használt, valamint ez a pályaalkalmassági vizsgálatok során sem szűrhető ki. A munkáltató ellenőrzési körén kívül esik mindaz a körülmény, amelyre nincs semmilyen ráhatással, befolyásolási lehetősége. E körben utalt a Ptk. 6:521. §-ára.

[11] A sérelemdíj mértékének megállapítása során a kármegosztást alkalmazni nem lehet, azonban a károsulti közrehatás tényét és annak mértékét értékelési szempontként figyelembe kell venni. Mindezek alapján a jogsértés mértékére való ráhatása csekély. A jogsértés ismétlődő jellege tekintetében megállapítható, hogy a felperes gerinccsérve egy rossz mozdulat következtében szakadt ki, így az ismétlődés kizárt, az terhére nem eshet. Hangsúlyozta, hogy a Nemzeti Népközpont1 szám3 számú irata értelmében a műtősség munkaköri feladatok önmagukban negatívan hatnak a gerincoszlopra, a felperes túlsúlya és gerinccsatorna szűkülete, valamint gerincbántalmái kockázati tényezők. Mindezek okán 100%-os felelősségének megállapítása nem reális. A PJD2016. 2.I-II. alapján a sérelemdíj megállapításának feltétele a személyiségi jog sérelme és nem a vagyoni sérelem. A fizetésre kötelezés feltételei megegyeznek a kártérítési felelősség szabályaival. A sérelemdíj nem felróhatóságtól független, objektív szankció. Az előreláthatósági követelményt a sérelemdíj megállapítása körében is vizsgálni kell. Ezzel összefüggésben ismételten hivatkozott a felperes sorsszerű megbetegedésére és jelentős túlsúlyára. A jogsértés felperesre és környezetre gyakorolt hatását a felperesi előadás és családtagja tanúvallomása alapján maximálisan és súlyozottan vette figyelembe az elsőfokú bíróság. A sérelemdíj után fizetendő kamat vonatkozásában előadta, hogy az elbírálás idején érvényesülő értékviszonyok alapul vétele esetén kamat nem ítéltető meg. Idézte e körben a Kúria BH2016. 241., BH1997. 226., EBH2009. 2041 és PJD2017. 3. számú döntéseit. Összességében az elsőfokú bíróság a kárigény és a sérelemdíj összegének megállapítása során a javára eső tényeket nem, illetve nem kellő súllyal vette figyelembe.

[12] A perköltség fizetési kötelezettsége körében előadta, hogy a felperes képviselőjét ellátó ügyvédi iroda kifejezetten kártérítési jogra szakosodott, a felperes jogi képviselőjét ugyanezen ügyben már a 49.K.705.201/2021. számú – megszüntetett – ügyben ellátta. A felperesi jogi képviselő által kifejtett ügyvédi munka terjedelme, az ügy bonyolultsága nem indokolja a megállapított munkadíj összegét, a költségjegyzékben felsorolt munkaórák jelentősen eltúlzottak. Ezért az IM rendelet 2. § (2) bekezdése alapján az eltúlzott perköltség mérséklését kérte.

[13] A felperes csatlakozó fellebbezésében az elsőfokú ítélet megváltoztatásával az alperesi határozatban megállapított összegben felül a sérelemdíj összegének 7.000.000 forintra, és a perköltség összegének 1.682.750 forintra felemelését kérte. Előadta, hogy foglalkozási megbetegedése következtében súlyos, maradandó egészségkárosodást szenvedett. Haláláig mások támogatására fog szorulni, párjának kiszolgáltatott, hétköznapijait állandósult fájdalmak és mozgáskorlátozottság kíséri, amelyek kihatással vannak mentális állapotára. Depressziós és lehangolt kedélyállapot jellemzi. Horgászatra és vadászatra képtelenné vált. Ezért kirívóan alacsony az elsőfokú bíróság által meghatározott sérelemdíj összege. Állapotának alátámasztására idézte a Szakvélemény II. megállapításait, valamint a 2023. június 28. napján tartott tárgyaláson tett előadását és élettársa 2023. október 17. napján tett tanúvallomását. Hangsúlyozta, hogy fizikai épsége képezte megélhetési forrását, így jövőbeni megélhetése bizonytalanra vált. Folyamatosan lelki nehézségekkel küzd, magatehetetlen, kiszolgáltatott, míg előtte életvidám ember volt. Megviseli, hogy élethivatását többé nem gyakorolhatja. Súlyos foglalkozási megbetegedése hatása élete végéig elkíséri. A Ptk. 2:52. § (2) bekezdésében foglalt megdönthetetlen vélelem alapján a személyiségi jogsértésből közvetlenül fakadó hátrányt kompenzáló sérelemdíjra való jogosultsághoz a jogsértés tényén kívül további hátrány bekövetkeztének bizonyítása nem szükséges. Az idézett jogirodalmi álláspont szerint a sérelemdíj betölti a magánjog büntetés funkcióját is, prevencióként szolgál. Ezért a jogintézmény kettős célt szolgál, helyreállítja a társadalom igazságérzetét és kompenzálja a sértettet. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság nem kellő súllyal értékelte az általa és a tanú által előadottakat, valamint a szakértői megállapításokat. A Ptk. 2:43. § a) pontja, az Alaptörvény XII. cikk (1), XVII. cikk (3) és XX. cikk (1) bekezdései idézésével kifejtette, hogy az emberi méltósággal összefüggő testi épséghez és egészséghez való joga 35%-os mértékű egészségkárosodásával sérült. Egyértelműen megállapítható, hogy az egészségét nem biztosító munkakörülmények és a munkáltató felróható magatartásának hatására alakult ki foglalkoztatási megbetegedése, amely megfosztotta munkaképességétől, ezáltal munkához való joga sérült. Jövedelemforrásától és az önkiteljesedés lehetőségétől elesett. Az 1/2013. (VI. 17.) PK véleményt megjelölve rámutatott, hogy a Ptk. 2:52. § (3) bekezdése nem taxatív felsorolást tartalmaz, ennek körében a jogsértés súlyát, a felróhatóság mértékét és a jogsértésnek a sértettre és környezetére gyakorolt hatását emelte ki. A foglalkozás-egészségügyi előírások munkáltatói megszegése és az általános gondosság teljes hiánya olyan tartós és visszafordíthatatlan egészségkárosodást idézett elő, amely igényének teljes mértékű elismerését alátámasztja.

[14] A perköltség tekintetében az igényelt perköltségét az elsőfokú bíróság az IM rendelet 2. § (1)-(2) bekezdései sérelmével mérsékelte. Amennyiben a tárgyalásokon nem jelent volna meg (jogi képviselője), az eljárási jogkövetkezmények pernyertességét is veszélyeztették volna, a megjelenés szükségtelenségéről az elsőfokú bíróság nem értesítette. Minden tárgyaláson megjelenés miatt munkadíjra tarthat igényt. Téves az elsőfokú bíróság azon következtetése, hogy a megelőző eljárásban történő okiratszerkesztések miatt munkadíjra nem tarthat igényt. Csak a jelen perben felmerült ügyvédi munkadíjat számította fel. Hivatkozott e körben a Kúria Pfv.20.887/2023/6. számon közzétett határozatára.

[15] A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet jogalapja körében az alperes 100%-os mértékű kártérítési felelősségének helybenhagyását kérte. Utalt csatlakozó fellebbezésére. A megelőző eljárásban, valamint a közigazgatási peres eljárásban nem volt vitatott, hogy foglalkozási megbetegedése honvédelmi alkalmazotti jogviszonyával

összefüggésben következett be. A vita a felek között a károsulti közrehatás mértékében és az összecszerülésben volt. Az elsőfokú bíróság az orvosszakértői véleményre támaszkodva hozta meg döntését, és a rendelkezésre álló dokumentumokból helytállóan vont le a munkáltató 100%-os mértékű felelősségét. Rendszeresen üzemorvosi vizsgálaton vett részt, ahol alkalmasnak találták a munkavégzésre. Hivatkozott a KMK vélemény I.4. és III.3. pontjaira. Vétkes közrehatásáról esetében nem lehetett szó, az előreláthatóságnak csupán a kár típusára kell kiterjednie. Rámutatott, hogy állítólagos szabályszegéseket, a betegek egyedül-emelését, a betegmozgató segédeszköz és gerinctámasztó öv mellőzését az alperes csak állította, azonban nem bizonyította. Azt sem tudta igazolni, hogy figyelmeztetést vagy felhívást adott volna szabálytalan munkavégzése miatt.

[16] Az alperes fellebbezési ellenkérelmében a csatlakozó fellebbezéssel érintett körben az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. Álláspontja szerint a gyermekáldás elmaradása nincs ok-okozati összefüggésben a felperes foglalkozási megbetegedéssel. A felperes figyelmen kívül hagyta a munkavégzésre vonatkozó szabályokat, nem használta a biztosított egyéni védőeszközt, előírás ellenére egyedül nagy súlyt emelt, figyelmen kívül hagyta a testsúlya csökkentésére irányuló orvosi javaslatokat. A munkáltató biztosította a felperes részére a megváltozott egészségügyi állapotának megfelelő beosztást, és nincs elzárva a tanulás lehetőségétől és más szakma elsajátításától. A korábbi tevékenységeit, a horgászatot és vadászatot, ha nehezebben is, de saját bevallása szerint is végezhetné. Utalt a KMK vélemény II.1. pontjára és a Ptk. 6:521. §-ára. Fenntartotta a felperesi perköltségigény eltúlzottságára vonatkozó, az elsőfokú peres eljárásban előterjesztett nyilatkozatait.

A másodfokú bíróság döntése és annak jogi indokai

[17] A fellebbezés nem alapos, valamint a csatlakozó fellebbezés túlnyomórészt nem alapos.

[18] A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság kiegészített ítéletét a Kp. 108. § (1) bekezdése alapján a fellebbezés, a csatlakozó fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelmek keretei között vizsgálta felül. A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság jelen fellebbezéssel, valamint csatlakozó fellebbezéssel támadott ítéletét kiegészítő 50. sorszámú kiegészítő ítéletét a 2.Kf.700.075/2025/8. számú ítéletével már helybenhagyta, ezáltal rögzült a tárgyi fellebbezési eljárást tárgyát képező ítélet. Az alperes fellebbezésében az elsőfokú ítéletet jogalapjában és összecszerülésében egyaránt támadta, a kereseti igény jogalapja megállapítása tekintetében a bizonyítékok értékelésén alapuló elsőfokú bírósági megállapításokat kifogásolta, valamint a sérelemdíj és a perköltség összege vonatkozásában az elsőfokú bíróság mérlegelését nem tartotta jogszerűnek. A felperes – az alperesi fellebbezéséhez igazodó körben benyújtott – csatlakozó fellebbezésében az elsőfokú bíróság sérelemdíj, valamint perköltség összegére vonatkozó mérlegelését támadta. E keretek között eljárva a másodfokú bíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróság – a perköltség kivételével – a helyesen felhívott jogszabályi rendelkezések megfelelő alkalmazásával, megalapozottan és jogszerűen döntött a felperes kártérítési és sérelemdíj iránti igényéről.

Döntésének helytálló indokaival a másodfokú bíróság – azok megismétlése nélkül – egyetértett, a fellebbezésben foglaltakra figyelemmel pedig az alábbiakra mutat rá.

[19] A másodfokú bíróság elsőként a fellebbezésben állított eljárási jogszabálysértést, az elsőfokú bíróság indokolási kötelezettségének elmulasztását vizsgálta. Megállapította, hogy a Kp. 100.§ (2) bekezdés b) pontja előírásával szemben az alperes a Kp. 84. § (2) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 346. § (5) bekezdésével összefüggő jogi érveit nem fejtette ki, így az ítéltábla ebben a körben részletesen nem vizsgálódhatott, mivel a fellebbezésnek e körben nem voltak olyan érvei, amelyeket a másodfokú bíróság összevethetett volna az ítéleti indokolással. A másodfokú bíróság csak annyit állapíthatott meg, hogy az elsőfokú bíróság részletesen indokolta, hogy ítéleti megállapításait milyen anyagi jogszabályi rendelkezések alapulvételével mely bizonyítékokra alapította, és mely tényállításokat nem talált bizonyítottnak. Tehát az elsőfokú bíróság ítéletét a perben jelentős tények megállapításához felhasználható, továbbá a mérlegelés során figyelembe vehető bizonyítékokra alapította, és mindezekről a Kp. 84. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 346. § (5) bekezdése szerint számot adott. A bizonyítékok értékelésének jogszerűsége [Kp. 78. § (2) bekezdése, Pp. 279. § (1) bekezdése] pedig csak a vonatkozó anyagi jogszabályi rendelkezésekkel összefüggésben dönthető el.

[20] Ezt követően a másodfokú bíróság áttért a felperes kártérítési igénye jogalapjára vonatkozó elsőfokú ítéleti megállapítás jogszerűségének vizsgálatára. A megelőző eljárás fogalmáról a közszolgálati jogviszonyokban elnevezésű 1/2022. (VI. 08.) KK vélemény értelmében az elsőfokú bíróság helyesen mutatott rá arra, hogy az alperes eljárása a Kp. 4. § (7) bekezdés 4. pontja szerinti megelőző eljárásnak minősül. A megelőző eljárásban hozott alperesi határozat alapulvételével azt is jogszerűen rögzítette, hogy a felperes foglalkozási megbetegedése, így az alperes kártérítési felelőssége a honvédelmi alkalmazott felperes szolgálati jogviszonyával összefüggő. A felperes és az alperes közötti kármegosztás tekintetében az elsőfokú bíróságnak a Hajtv. 4. § (1) és 89. § (1) bekezdései alapján alkalmazandó Mt. 166-167. §-ai szerinti vizsgálatot kellett lefolytatnia.

[21] Az alperes fellebbezésében a kármegosztás alátámasztására egyrészt arra hivatkozott, hogy a felperes foglalkozási megbetegedése a gerinccsatorna szűkülete következtében részben sorsszerű, azaz nem a munkaviszonnyal összefüggésben keletkezett, az számára nem volt előre látható [Mt. 166. § (1) bekezdés, 167. § (1) bekezdés]; másrészt a túlsúlya, a gerinctámasztó öv, a betegmozgató segédeszközök alkalmazásának mellőzése, az egyedül emelés tilalma figyelmen kívül hagyása, a foglalkozás-egészségügyi vizsgálatok kihagyása miatt foglalkozási megbetegedéséhez a felperes vétkes magatartása is hozzájárult, e körben őt felelősség nem terheli [Mt. 166. § (2) bekezdés, 167. § (2) bekezdés]. A fellebbezésében az alperes a Kp. 78. §-a, valamint a Pp. 279. §-a megsértését állította ugyan, azonban a bizonyítékok bírósági értékelésével összefüggésben iratellenességre, konkrét bizonyíték eltérő értékelésére, a rendelkezésére álló bizonyítékok figyelmen kívül hagyására vagy az elsőfokú ítéleti tényállás bármilyen vonatkozású megdöntésére alkalmas bizonyítékokra nem hivatkozott. Így a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság bizonyítékok értékelésére vonatkozó tevékenysége jogszerűségét csak az elsőfokú ítéleti tényállás és ténymegállapítások mentén, azok alapulvételével vizsgálhatta.

[22] A bizonyítás során annak a körülménynek a megállapítása, hogy a felperes gerinccsatorna szűkülete, valamint túlsúlya kihatott-e, és milyen mértékben hatott ki a foglalkozási megbetegedése kialakulására, olyan orvosi szakkérdés, amelyre az elsőfokú szerv igazságügyi szakértőt rendelt ki. A testsúly és a gerinccsatorna szűkület közrehatásának ténye és közrehatás aránya az igazságügyi orvosszakértő megállapításához igazodik, így e tekintetben az alperesnek és az elsőfokú bíróságnak mérlegelésre nem volt lehetősége. A Szakvélemény II.-ben foglaltakat pedig az alperes, valamint az elsőfokú bíróság aggálytalannak tekintette. A Szakvélemény II. aggályosságát a felek sem az elsőfokú-, sem a másodfokú peres eljárás során nem állították, így az abban foglaltakat az első- és a másodfokú bíróságnak is aggálytalannak kellett elfogadnia. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság alappal mutatott rá arra, hogy az igazságügyi orvosszakértő szerint: „A többkórokú egymást súlyosbító hatásokkal rendelkező sorsszerű gerinc állapotok bizonyára az idő múlásával a kórképek természetes lefolyásából adódóan is okoztak volna állapotsúlyosbodását, de ennek mértéke és a kórlefordulás pontos dinamikája természettudományos pontossággal nem mondható meg. [...] a munkahelyi tartós fizikai megterhelése (mely porckorongokat sújtó betegségként, foglalkozási betegségként elismerésre került) döntő és túlnyomórészt képez a 2019. januári igen súlyos állapotváltozásban.” (Szakvélemény II. 52. oldal); „Tartós elhízással kapcsolatos ok-okozati összefüggés a balesetszerűen bekövetkezett porckorong kiszakadással összefüggésben nem véleményezhető.” (Szakvélemény II. 61. oldal). A másodfokú bíróság rámutat arra is, hogy az igazságügyi orvosszakértő a foglalkozás-egészségügyi orvos 2019. április 12-i szakorvosi nyilatkozta, miszerint a szűkebb gerincvelő csatorna önmagában nem jelent kórállapotot, valamint a Szakértői Bizottság szakvéleménye, miszerint a mozgásszervi részkárosodás 35%-os, ismeretében foglalt állást. Szakkérdésben egyrészt a Nemzeti Népközpont1 szám3 számú iratában írt szakmai állásfoglalás nem releváns, másrészt annak tartalma a szakértői megállapításokat erősíti, nem cáfolja. Továbbá szakkérdésben az eljáró igazságügyi orvosszakértő véleménye, valamint Szakértői Bizottság szakvéleménye közötti, alperes által vélt ellentmondások feloldására – a szakvélemény aggálytalansága okán – a másodfokú peres eljárásban már nincs lehetőség. Ráadásul az alperes maga nyilatkozta azt fellebbezésében, hogy a társadalombiztosítási szervek döntésének a kártérítési felelősségének fennállása szempontjából jelentősége nincs, és határozatát a kirendelt igazságügyi orvosszakértő véleményére alapozta. Mindezek szerint alaptalan az alperes azon állítása, hogy a felperes sorsszerű betegsége vagy túlsúlya az általa állított mértékben vagy bármilyen igazolható mértékben közrehatott a balesetszerű foglalkozási megbetegedésének kialakulásában. Így a felperes foglalkozási eredetű betegsége kapcsán a természetes kórokú és a munkahelyi eredetű egészségkárosodás együttes meglete nem igazolható.

[23] A kármegosztás körében az alperest terhelte annak a bizonyítása, hogy a károk egy részét működési körén kívül eső elháríthatatlan ok vagy a felperes elháríthatatlan magatartása, illetve mulasztása okozta, vagy a felperes közrehatott a kára bekövetkezésében (12. sorszámu tárgyalási jegyzőkönyv 5-6. oldal, 43. sorszámu tárgyalási jegyzőkönyv 3. oldal). Az elsőfokú bíróság ítéletének [59] bekezdésében az alperesre háruló bizonyítási teher ellenére az alperesi állítások bizonyíthatatlanságát állapította meg, amely ítéleti álláspont megdöntésére az alperes fellebbezésében semmiféle bizonyítékra, s annak jogszerűtlen mellőzésére nem hivatkozott, így azt sikerrel megdönteni nem tudta. Az alperes nem tudta igazolni, hogy a felperes a foglalkozás-egészségügyi vizsgálatokon rendszeresen nem jelent meg. A Munkavédtv. 50. §-ában és 54. §-ában foglaltak biztosítása a munkáltató feladata.

Ezzel összefüggésben a foglalkozás-egészségügyi vizsgálatot a Munkavédtv. 58. §-a alapján a munkáltató köteles biztosítani, így a foglalkozás-egészségügyi vizsgálat során rendelkezésre álló adatok (részvétel vagy mulasztás ténykérdése) egyben a munkáltató tudomására jutott adatok. A foglalkozás-egészségügyi orvos 2019. április 12-i nyilatkozata alapján egyértelmű, hogy a munkáltató a felperes testsúlyáról, gerincproblémáiról, veleszületett gerinccsatorna szűkületéről, ezzel összefüggő kezeléseiről tudomással bírt. Ezt az igazságügyi szakértő a Szakvélemény II. 48. oldalán szintén megerősítette. A foglalkozás-egészségügyi orvos ezen adatok birtokában, a munkakörrel járó fokozott kockázatok ismeretében – kifejezetten a munkáltatói érdekre, a kórház működőképességének biztosítására hivatkozással – a felperest a műtőssegédi munkakör betöltésére korlátozás nélkül alkalmasnak minősítette. Az alperes azt sem igazolta, hogy a kockázatértékelés munkavégzés során betartandó részét a felperessel megismertette, annak betartását pedig megkövetelte. Az elsőfokú bíróság alappal állapította meg, hogy a kockázatértékelés 25. oldalán leírtak, miszerint egyedül nagy tömegű beteget mozgatni tilos, nem egzakt előírás, a megemelhető tömeg egyéni megítélés alá esik, és a betegek mozgatása a munkáltató ellenőrzési körébe tartozik. Az alperes szintén nem bizonyította – az egyébként a munkáltató ellenőrzési körébe eső – gerinctámasztó öv, valamint az áthúzólap vagy egyéb eszközök felperesi alkalmazásának hiányát, azok felperes részére biztosítását. E tekintetben a felek nyilatkozatai eltérőek voltak. Így e körben a felperes vétkességére, ellenőrzési körén kívül eső körülményekre, a felperes elháríthatatlan magatartására az alperes fellebbezésében sikerrel nem hivatkozhat.

[24] A másodfokú ítélet indokolása [19]-[22] bekezdésében írtakra figyelemmel a Kp. 78. §-a, a Kp. 78. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 279. §-a, a Hajtv. 4. § (1) és 89. § (1) bekezdései alapján alkalmazandó Mt. 166-167. §-ai megsértése nem állapítható meg. A Munkajogi Döntvénytár felhívott pontjai a Bírósági Határozatok Gyűjteményében (a továbbiakban: BHGY) 2012. január 1. napjától keletkezett és közzétett kúriai határozatot nem tartalmaznak, erre nézve a másodfokú bíróságnak indokolási kötelezettsége nincs, a KMK véleményben megfogalmazottaknak pedig az elsőfokú bíróság ítélete kétségekívül megfelel.

[25] A sérelemdíj jogalapja fennállását a másodfokú bíróság nem vizsgálta, mert annak fennállását a megelőző eljárás során az alperes elismerte, és a fellebbezésében a Ptk. 2:52. § (3) bekezdése mentén csak a sérelemdíj mértékét kifogásolta. Az alperes által a sérelemdíj tekintetében előadottak azért nem megalapozottak, mert az alperes a bírói mérlegelés alapját képező tényeket, ezáltal a mérlegelés okszerűségét megdönteni nem tudta. A kármegosztás kapcsán leírtakat a másodfokú bíróság megismételni nem kívánja, ezért csak felsorolás szintjén rögzíti, hogy a felperes gerincproblémáiról, gerinccsatorna szűkületéről, kezeléseiről a munkáltató tudomással bírt; a felperes sorsszerű megbetegedése és túlsúlya a foglalkozási megbetegedésére valamely igazolt arányban nem hatott ki; a foglalkozás-egészségügyi vizsgálatok elmulasztását, az egyéni védőeszközök biztosítottságát és használatának hiányát az alperes nem tudta bizonyítani. A jogsértés ismétlődő jellegét az elsőfokú bíróság nem mérlegelte. Összességében az alperes nem tudott a munkáltató ellenőrzési körén kívül eső olyan körülményre hivatkozni, amely a felperesi (károsulti) közrehatás tényét és annak mértékét alátámasztaná. A perben bizonyítást nyert, hogy a munkáltató a felperes egészségi állapota és a műtőssegédi munkakörrel járó fokozott kockázatok ismeretében – korlátozás nélkül alkalmas foglalkozás-egészségügyi minősítéssel – foglalkoztatta a felperest, így az alperes a munkáltatói előreláthatóság hiányát sem tudta alátámasztani. A jogsértés felperesre és környezetre gyakorolt hatását az elsőfokú bíróság

értelemszerűen a felperes előadása és élettársa tanúvallomása alapján értékelte, amellyel szemben az alperesnek lehetősége volt ellenbizonyításra, amellyel nem élt. A sérelemdíj összegét az elsőfokú bíróság a károkozás időpontjában fennálló értékviszonyok alapján állapította meg (elsőfokú ítélet [74] bekezdés), így alaptalan az alperes arra történő hivatkozása is, hogy az elbírálás idején érvényesülő értékviszonyok alapul vétele esetén kamat nem ítélt meg. Az elsőfokú bíróság a sérelemdíj összegének megállapítása során kétségkívül az alperes javára eső tényeket is figyelembe vette, amely alapján a keresetben igényelt sérelemdíj-összeget eltúlzottnak ítélte. Az elsőfokú bíróság mérlegelésének jogszerűsége tekintetében a másodfokú bíróság utal a csatlakozó fellebbezés azonos jogkérdése elbírálásánál kifejtett álláspontjára is, amelyet nem e ponton – ismétlés nélkül – irányadónak minősít. Mindezek szerint az elsőfokú bíróság sérelemdíj összezszerűségére vonatkozó mérlegelésének okszerűtlenségét az alperes alátámasztani nem tudta, ezért a Kp. 78. §-a, a Kp. 78. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 279. §-a, a Hajtv. 4. § (1) bekezdésén keresztül az Mt. 177. §-a alapján alkalmazandó Ptk. 2:52. § (3) bekezdése, 6:521. §-a megsértése nem állapítható meg. E körben a másodfokú bíróság utal a KMK vélemény indokolásának I.2. pontjában foglaltakra, miszerint az Mt.-nek a Ptk.-hoz képest speciális szabályaira tekintettel a munkáltató kártérítési felelősségének vizsgálatakor az okozati összefüggésről szóló Ptk. 6:521. §-a nem alkalmazható. Az alperes által hivatkozott egyedi döntések részben a BHGY-ban nem 2012. január 1. napjától keletkezett és közzétett kúriai döntések, részben pedig azok tartalma a másodfokú bíróság által nem ellenőrizhető, így a jelen ügy jog- és ténykérdéseivel nem összevethető.

[26] A perköltség fizetési kötelezettsége körében az alperes hivatkozásai – miszerint a felperesi jogi képviselő a kártérítési jogra szakosodott, továbbá a felperes jogi képviseletét a 49.K.705.201/2021. számú megszüntetett ügyben már ellátta – önmagában a jelen ügyben kifejtett és felszámított ügyvédi munkaórák számával összefüggésben nem állnak. Továbbá a hivatkozott peres ügy iratai jelen ügy iratai között nem fekszenek el, azt az alperes sem csatolta, így annak vizsgálata a másodfokú bíróság számára nem lehetséges. A felperesi jogi képviselő által kifejtett ügyvédi munka terjedelmére, a felperesi beadványok előkészítésére, számára és terjedelmére, valamint az ügy nagyobb bonyolultsága figyelemmel a költségjegyzékben felsorolt munkaórák alapján felszámított perköltség eltúlzott (aránytalan) voltára – általános jelleggel – nem lehet sikerrel hivatkozni. Azt pedig az alperes nem fejtette ki, hogy a felperesi jogi képviselő mely tevékenysége kapcsán megjelölt munkaórák és felszámított összegek, és milyen indokok alapján eltúlzottak. Ezért az IM rendelet 2. § (2) bekezdése alapján a perköltség mérséklésének nincs helye. Az elsőfokú ítéletben meghatározott perköltség-összeg vonatkozásában a másodfokú bíróság itt is irányadónak tekinti a felperesi csatlakozó fellebbezés elbírálásánál később kifejtett álláspontját. A Kp. 99. § (1) bekezdése, 100. § (2) bekezdés b) pontja és 104. § (1) bekezdése alapján a másodfokú bíróság az alperes fellebbezésben pontosan megjelölt jogszabályhely mentén kifejtett jogszabálysértésre vonatkozó érvelése megalapozottságát vizsgálhatta, így az alperes elsőfokú peres eljárás során tett nyilatkozatainak és beadványainak fellebbezésben foglaltaktól függetlenül történő figyelembevételére nem volt lehetősége.

[27] A felperes csatlakozó fellebbezésben arra hivatkozással kérte a sérelemdíj összegének 7.000.000 forintra felemelését, hogy az elsőfokú bíróság nem kellő súllyal értékelte az általa és a tanú által előadottakat, valamint a szakértői megállapításokat. Ugyanakkor a csatlakozó fellebbezés sem tartalmaz olyan állítást, hogy az elsőfokú bíróság

valamely szempontot ne értékelt volna vagy valamely konkrét tény értékelése kapcsán mérlegelése kirívóan okszerűtlen lenne. Az elsőfokú bíróság megállapította a sérelemdíjra jogosultság jogalapját, a felperes élethez, testi épséghez, egészséghez, munkához, családi- és társadalmi élethez való jogának sérelmét, és ezért az alperest további sérelemdíj megfizetésére kötelezte, így ítélete a csatlakozó fellebbezésben felhívott Ptk. 2:52. § (2) bekezdése, 2:43. § a) pontja, az Alaptörvény XII. cikk (1), XVII. cikk (3) és XX. cikk (1) bekezdése rendelkezéseinek megfelel. A csatlakozó fellebbezésben kifejtett állásponttal szemben a sérelemdíj összegének megállapítására irányuló bírói mérlegelés jogszerűsége ezen rendelkezésekkel összefüggésben nem áll. A sérelemdíj esetleges magánjogi büntető jellege szintén nem teszi a bírói mérlegelést jogszerűtlenné, amely magánjogi büntetés jellegét az irányadó ítélkezési gyakorlat a jelen tényállástól eltérő összefüggésben szokta kihangsúlyozni (pl.: Kúria Pfv.IV.20.224/2024/4. – BHGY K-PJ-2024-280). Továbbá a foglalkoztatási jogviszonyokban a felróhatóságra, az előreláthatóságra, az elvárhatóságra eltérő szabályok vonatkoznak, a Ptk. 6:519. § második mondata, 6:521. §-a nem alkalmazható (KMK vélemény). Az irányadó ítélkezési gyakorlat a Ptk. 2:52. § (3) bekezdése értelmezésével a sérelemdíj összegének mérlegelése, valamint annak a jogorvoslati eljárás során történő felülmérlegelése korlátai kapcsán kiforrottnak tekinthető, amelytől a jelen ügyben a másodfokú bíróság eltérni nem kíván. A sérelemdíj összegének felülmérlegeléssel történő módosítására csak a mérlegelés körében irányadó körülmények jogszabálysértést megvalósító okszerűtlen értékelése ad alapot (Kúria Pfv.III.20.831/2022/4. - BHGY K-PJ-2023-310). A sérelemdíj összegét meghatározó jogerős ítélet akkor sérti a Ptk. 2:52. § (3) bekezdését és a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 206. § (3) bekezdését, ha nem mérlegeli az eset összes körülményét, vagy mérlegelése nem felel meg a logika követelményeinek. A Ptk. 2:52. § (3) bekezdése a sérelemdíj összegének meghatározása körében az eset körülményeinek figyelembevételét írja elő a bíróság számára, példalózóan megjelölve az e körben mérlegelendő körülményeket. Mivel a sérelemdíj összegét bizonyítás útján pontosan nem lehet megállapítani, annak meghatározását az anyagi jogszabály a bíróság feladatává teszi, ezért ennek során alkalmazandó a bíróság szabad belátás szerinti döntése. A szabad belátás szerinti döntés nem lehet önkényes, meg kell felelnie a logikus gondolkodás követelményeinek (Kúria Pfv.III.21.125/2023/6. – BHGY K-PJ-2024-103). A jelen ügyben az elsőfokú bíróság a Hajtv. 4. § (1) és 89. § (1) bekezdései alapján alkalmazandó Mt. 177. §-a által felhívott Ptk. 2:52. § (3) bekezdése, valamint a régi Pp. 206. § (3) bekezdésével parallel, a Kp. 78. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 279. § (3) bekezdése szerint mérlegelése során az eset összes körülményeit figyelembe vette, és arról ítéletének indokolásában számot adott. Az elsőfokú bíróság mérlegelte a csatlakozó fellebbezésben szereplő valamennyi szempontot, a felperes foglalkozási eredetű súlyos, maradandó egészségkárosodását, annak mértékét, mások támogatására szorulását, fájdalmait, mozgáskorlátozottságát, kedélyállapotát, élethivatásának elvesztését, hobbijai, szabadidős tevékenységének elmaradását, valamint a felperes és élettársa által előadott és a csatlakozó fellebbezésben felsorolt körülményeket. Az a körülmény, hogy a rendelkezésre álló bizonyítékok ismételt értékelésével esetleg más sérelemdíj-összeg is megállapítható lenne, nem biztosít lehetőséget a másodfokú bíróság számára az elsőfokú bíróság valamennyi körülményt számba vevő, okszerű és a logika szabályainak megfelelő, így a Ptk. 2:52. § (3) bekezdésében foglaltaknak megfelelő mérlegelése felülmérlegelésére.

[28] A csatlakozó fellebbezésben kért perköltség tekintetében megállapítható, hogy a felperes a 41. sorszámú beadványhoz mellékelt F/39. számú költségjegyzék nyomtatványon az F/3. számon csatolt megbízási szerződés alapján 25.000 forint/óra+ÁFA alapulvételével 59 óra munkavégzés megjelölésével perköltségként 1.936.750 forint ügyvédi munkadíjat

számított fel, amely összeg valójában 61 óra munkavégzésnek felelt meg, amire viszont az elsőfokú bíróság és az alperes fellebbezésében nem mutatott rá. Ezt az összeget az elsőfokú bíróság az IM rendelet 2. § (2) bekezdése alapján a pernyertessége 87,7%-os arányára is figyelemmel azért mérsékelte 40 munkaóránynak megfelelő összegre, mert a felperesi jogi képviselővel megtartott egyes tárgyalásokon érdemi eljárás cselekményekre nem került sor, és a keresetlevélben előadottak jelentős része a megelőző eljárás során kidolgozásra került. Ezzel összefüggésben a felperes alappal hivatkozott arra, hogy a tárgyalásokon megjelenése után munkadíjra tarthat igényt, megjelenésének elmulasztása esetén hátrányos jogkövetkezményekkel kellett volna számolnia. Az sem mentesíti a pervesztes felet a Kp. 35. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 80. §-a szerinti, a perbeli jog érvényesítésével okozati összefüggésben és szükségképpen felmerült költség megtérítése alól, hogy a megelőző eljárásban előadott érvelése részben megegyezik a kereseti érvelésével, mert ez a körülmény a közigazgatási per természetes velejárója, s a jogi szabályozás nem is veszi ki az érvényesíthető költségek köréből a szellemi munkavégzés azon részét (arányát), amelyhez a korábban már megalkotott jogi érvelés újra felhasználható. Hovatovább kereset nem pusztán a megelőző eljárásban előterjesztett kérelem megismétlése, annak tartalmát a felperesnek az elsőfokú- és az alperesi határozat, valamint a megelőző eljárásban keletkezett közigazgatási iratok alapulvételével kellett meg(újra)fogalmaznia. Így a felszámított 1.936.750 forint felperesi perköltség mérséklésének az IM rendelet 2. § (2) bekezdése alapján helye nem volt, az a felperes pervesztességének arányára, valamint az alperes által a védiratában az IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja alapján megjelölt összegre eső kis pernyertességi hányadra tekintettel volt csökkenthető. Ezért a másodfokú bíróság az elsőfokú perköltség összegét a csatlakozó fellebbezésben kért 1.682.750 forint összegre felemelte.

[29] Mindezekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezéssel és csatlakozó fellebbezéssel nem támadott részét nem érintette, fellebbezett részét a Kp. 109. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú perköltség tekintetében megváltoztatta, ezt meghaladóan a Kp. 109. § (1) bekezdése szerint az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

[30] A másodfokú bíróság a másodfokú eljárásban vitatott összegekre figyelemmel az alperes fellebbezése tekintetében a felperes 100%-os pernyertességét, míg a felperesi csatlakozó fellebbezés vonatkozásban az alperes pernyertességét 91,6%-ban állapította meg. Az alperes az IM rendelet 3. § (5) bekezdése és 4. §-a alapján 6-6 munkaóra után a fellebbezésre, valamint a csatlakozó fellebbezési ellenkérelemre 25.000-25.000 forint, míg a felperes megbízási szerződés alapján a fellebbezési ellenkérelemre 5 óra után 155.750 forint, a csatlakozó fellebbezésre 8 óra után 254.000 forint munkadíjat számított fel. A másodfokú bíróság a Kp. 99. § (3) bekezdése és 35. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 83. § (1) bekezdése alapján kötelezte a fellebbezése tekintetében pervesztes alperest a felperes fellebbezési ellenkérelmére felszámított másodfokú perköltségének a megfizetésére, amelynek összegét a Pp. 81. § (1)-(2) bekezdése, a 82. § (3) bekezdése, valamint a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003 (VIII. 22.) IM rendelet 2. § (1) bekezdés a) pontja alapján a felperesi jogi képviselő által kifejtett munkával arányosnak találta. A felperest a csatlakozó fellebbezése utáni 8,4%-os pernyertessége után, valamint az alperest a fellebbezési ellenkérelme után megillető összegek közötti különbség nem jelentős, így a Pp. 83. § (2) bekezdésére figyelemmel a másodfokú bíróság egyik felet sem kötelezte további perköltség megfizetésére.

[1] Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 39. § (1) bekezdésében és 46. § (1) és (5) bekezdéseiben meghatározott mértékű fellebbezési illeték (1.741.359 forint), valamint csatlakozó fellebbezési illeték (196.510 forint) az alperes Itv. 5. § (1) bekezdés c) pontjában biztosított teljes személyes illetékmentessége, valamint a felperes Kp. 35. § (4) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 525. §-a szerinti munkavállalói költségkedvezménye folytán a Pp. 102. § (1) és (6) bekezdései értelmében az állam terhén marad.

[2] Az ítélet elleni fellebbezés lehetőségét a Kp. 99. § (1) bekezdése zárja ki.

Záró rész

Budapest, 2025. november 24.

dr. Robotka Imre s.k.	dr. Bendli Attila József s.k.	dr. Bíró Péter s.k.
a tanács elnöke	előadó bíró	bíró